

Naar een betere werkhouding: Interventies voor tijdens het zelfstandig werken in het vmbo

Eindonderzoek pedagogische onderzoekskring

Samenvatting

Dit onderzoek is uitgevoerd op het Raayland College in Venray met als doelgroep klas KT2A. Dit is een kader 2 klas bestaande uit negen jongens en zestien meisjes tussen dertien en vijftien jaar. Het onderzoek bestaat uit drie verschillende deelonderzoeken en onderzoekt het gedrag van leerlingen met weinig motivatie, slechte werkhouding en zwakke prestaties. Dit gedrag is vastgesteld doormiddel van observaties die zijn gedaan in deelonderzoek 1. De onderzoeker heeft in deelonderzoek 1 vijf observaties uitgevoerd in verschillende lessen en bij verschillende docenten om het probleemgedrag in klas KT2A vast te stellen. Uit die observaties is dus gekomen dat er weinig motivatie is, een slechte werkhouding heerst en dat dit van grote invloed kan zijn op de prestaties van de leerlingen. Er is in deelonderzoek 1 daarom besloten om te focussen op het verbeteren van de werkhouding, waardoor de motivatie zal stijgen en de prestaties zullen verbeteren. De onrust die bij een slechte werkhouding komt kijkt ook voor de onderzoeker een probleem, dit staat namelijk haaks op de waarde van de onderzoeker om een leerklimaat te creëren waarin iedereen goed kan leren. Dat betekent dat stille, verlegen en gemotiveerde leerlingen ook de kans moeten krijgen om optimaal te kunnen leren in de lessen. Dit lukte vaak niet doordat de ongemotiveerde leerlingen de overhand hadden en met de slechte werkhouding te veel onrust en chaos creëerde in de klas, waardoor niet iedere leerling tot het recht kwam om te kunnen leren en ontwikkelen.

De vraag die in deelonderzoek 1 is ontstaan en centraal staat in het verdere onderzoek luidt: “Hoe kan ik als docent een effectieve strategie toepassen om de werkhouding van KT2a tijdens het zelfstandig werken te verbeteren?”. In deelonderzoek 2 zijn professionals die betrokken zijn bij klas KT2A geïnterviewd om te achterhalen wat de oorzaken van de slechte werkhouding kunnen zijn en welke interventies eventueel al gedaan zijn om het probleem in de klas aan te pakken. En hoewel de professionals de problemen herkende gaven zij aan dat het een lastig probleem is en blijft. De leerlingen zitten in een leeftijd waarbij de motivatie voor school niet al te hoog is en ook is de generatie leerlingen veel veranderd ten opzichte van dertig jaar geleden. Het onderwijs op het Raayland College is daarentegen nog vrij traditioneel. Professionals gaven daarom mee om te kijken naar de indeling van het lokaal & de lessen en om te richten op de relatie met de leerlingen.

In deelonderzoek 3 is naar aanleiding van eerdere resultaten gekeken naar een interventie die de werkhouding van leerlingen kan verbeteren en aansluit op de hedendaagse behoeften van de leerlingen. Hierbij is dus rekening gehouden met het feit dat de leerlingen constant bezig zijn met elkaar en wat zij van elkaar vinden. Daarnaast is gekeken naar de vernieuwing van onderwijs waarbij gekeken is naar de lokaalindeling en de ontwikkeling van 21^e-eeuwse vaardigheden. De interventie richt zich op samenwerkend leren tijdens een praktische opdracht. De gehele beschrijving van de interventie is uitgewerkt in een handelingsadvies dat aan dit onderzoek is

toegevoegd. De interventie heeft tot het gevolg geleid dat de werkhouding van leerlingen verbeterde, maar de onrust nam niet specifiek af. Wel waren leerlingen ondersteunend aan elkaar in plaats van bezig zijn met elkaar. Leerlingen gaven zelf ook aan het een fijne afwisseling te vinden om in groepen te werken, maar dat het afhankelijk is van de les of werkvorm of samenwerkend leren geschikt is. De conclusie van dit onderzoek is dan ook dat samenwerkend leren een zeer geschikte interventie is om de werkhouding, motivatie en prestaties te verbeteren, maar dat deze interventie niet in elke les geschikt zal zijn. De les waarin de interventie wordt toegepast moet namelijk voldoen aan bepaalde randvoorwaarden als wederzijdse afhankelijk bijvoorbeeld die in een “standaard les” niet aanwezig zijn. Het is wel een sterk aanbevelen om als docent te kijken of je je leerlingen vaker praktisch aan de slag kunt laten gaan waarbij zij elkaar ondersteunen in plaats van alleen maar te luisteren en uitvoeren zoals in de traditionele les gebeurt. Dit werkt voor de generatie leerlingen in KT2a niet motiverend, waardoor de werkhouding en prestaties van de leerlingen verslechteren.